

проблеми повсякденності. Коли ти повернешся додому і торкнешся чарівного дерев'яного яблука, що лежить на твоєму столі, то відчуєш полегшення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вдовиченко Г. Пів'яблука: роман / Галина Вдовиченко; передм. Г. Пагутяк. – Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2013. – 208с.
2. Вдовиченко Г. «Інші пів'яблука»: роман [Електронний ресурс] / Галина Вдовиченко. – Режим доступу: <http://online-knigi.com/page/258404?page=1>

Лілія Пилипенко,
студентка 2 курсу (магістратура)
факультет філології та соціальних комунікацій
Наук. керівник: **О. Д. Харлан**, д.філол.н., проф. (БДПУ)

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ПЕРСОНАЖІВ ОДНОЙМЕННИХ ПОВІСТІ І П'ЄСИ «ЩИРА ЛЮБОВ» ГРИГОРІЯ КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА

Григорій Квітка-Основ'яненко відомий як засновник жанру соціально-побутової комедії в класичній українській літературі. Цікавим моментом у його творчості є те, що письменнику вдалося майстерно використати прийом автопарафрази: власну повість «Щира любов» [3] він використав за основу для написання п'єси «Щира любов, або Милий дорожке щастя» [2].

Творчість Григорія Квітки-Основ'яненка вивчали О. Борзенко, Н. Левченко, І. Лімборський, Г. Стрюк, В. Трофименко та ін. Однак в українському літературознавстві бракує досліджень, присвячених порівнянню системи персонажів однойменних повісті та п'єси «Щира любов» Григорія Квітки-Основ'яненка, що й визначає актуальність нашого дослідження.

Метою розвідки є порівняльна характеристика системи персонажів повісті «Щира любов» та однойменної п'єси «Щира любов, або Милий дорожке щастя» Григорія Квітки Основ'яненка. Для досягнення і вирішення поставленої мети використано такі методи, як культурно-історичний, порівняльний, типологічний.

Спільним для повісті та драми є образ головної героїні – Галочки, надзвичайно гарної дівчини, про яку мріють всі хлопці. Але вона не приймає чужих залицянь і готова пожертвувати своїм щастям та життям заради коханого: «Що подума про мене Семен Іванович? Чи оцінить, як щиро його любила, що відреклась від нього, топлю свої молодії літа!...» [3, с. 215]. Зображення почуттів і вчинків Галочки дає нам підстави побачити, як насправді здатне почуття любові ушляхетнити людину. Водночас, Галочка репрезентує своєю поведінкою такий тип особистості, що характеризується здатністю до відмови, до зречення від своєї прив'язаності до людей, хоч і

ціною недосягнення власним життєвим виявом відповідності власному духовному простору [1, с. 126].

Порівнює автор красу дівчини із зірочками та квітами. таке порівняння підкреслює національну самобутність, оскільки запозичене воно з українського фольклору, де молодих красунь часто порівнюють із «квітами» та «зірочками».

Семен Іванович (у драмі частіше називається Зоріним) – дуже розумний, начитаний, чесний: «Я і не бачив нікого простішого, як він. Не гордий, таки сам своїми руками узяв та й посадив мене край себе. Та що за преумнії розговори говорив...» [3, с. 312]. Він не зважав на класову нерівність, палко кохав і будь-що хотів одружитися з Галочкою.

На нашу думку, саме завдяки образу Семена Івановича в обох творах наявні риси сентиментальності. Він – виняток із свого стану – доводить, що люди «високих чинів» теж бувають порядними та щирими. Також образ офіцера примушує читача замислитися, чи має право на щастя шлюб благородного пана з простою селянкою. Саме завдяки йому розкривається характер Галочки, її відданість, героїчність та здатність на самопожертву заради коханого. Роль офіцера полягає ще й у тому, щоб показати справжнє кохання – чисте, ніжне, вірне, без розрахунку та класової нерівності.

Наскрізним є образ батька, мудрого і люблячого – Олексія Таранця. Заради щастя своєї єдиної донечки він готовий віддати душу. Він ніколи нічого не забороняв Галочці, радував та балував свою єдину доньку: «От, одна моя радість на цьому світі, моя Галочка, одним одна моя дитина...» [3, с. 340]; або у п'єсі: «*Таранець*. А щоб він не діждав, щоб я своєю дитиною став від біди відкупатися! Сам на смерть готов, аби б вона була щаслива!..» [2, с. 192].

Микола – робітник Таранця, вірний та роботящий, з чистою душею хлопець. В обох творах він змальовується позитивно: безмежно вдячний своєму хазяїну за те, що той виховував його ще з дитинства. Він ніколи не прагнув збагатитися, і навіть на весіллі, коли міг розкішно вдягтися та скористатися всіма благами, які йому тепер були доступними, Микола все одно залишався собою, і ніколи не соромився свого походження:

Новими у драмі постають такі персонажі: Олена – «подруга Галочки»; Твердохліб – «обиватель із города Харкова»; П'ятаковський – «приказний із губернської канцелярії»; Сусідній народ – «составляющий весілля»; Розсильні із губернської канцелярії. Цікавим є те, що Григорій Квітка Основ'яненко дещо змінив і назви головних героїв. Тепер зустрічаємо офіцера Зоріна замість офіцера Семена Івановича і Таранця замість Олексія.

Олена – вірна подруга Галочки. З перших сторінок п'єси і до загибелі Галочки вона завжди допомагає їй у скрутну хвилину.

П'ятаковський – грубий, жорстокий та підлий. Поставивши собі за мету посватати Галочку, він прагне досягнути цього шляхом обману та наклепу. Недарма автор грається з прізвиськом «пуцьвірок» [2, с. 191].

Додатковим є образ «сусіднього народу», який допоміг створити національний колорит у творі, а також образи розсильних, що виступили у ролі спасителів Галочки і позбавили її від подальших втручань П'ятаковського.

Ще одним додатковим персонажем є Твердохліб. Він зображений як вірний друг Таранця, який від початку і до кінця твору супроводжує того «у горі та в радості», допомагає вирішити проблеми

Порівнюючи систему персонажів однойменних творів, можемо зауважити, що образ головної героїні, Галочки, для обох творів є наскрізним, надзвичайно ліричним, а також трагічним, хоча на початку повісті ми познайомилися з Галочкою зовсім іншою – життєрадісною та веселою. В її образі зосереджений біль і трагізм. Спільні для повісті й п'єси є персонажі Семен Іванович, Олексій Таранець, Микола; позитивні, люблячі, вони передають всю силу сімейних стосунків: серйозні наміри Семена Івановича; жертвність та батьківська любов Олексія Таранця; вірність, чесність та вдячність Миколи. Усіх їх об'єднує любов до Галочки. У п'єсі з'явилися дійові особи: Олена і Твердохліб. Вони – уособлення вірних та щирих друзів, які завжди прийдуть на допомогу. Натомість образ П'ятаковського позначений негативно, оскільки злість, заздрощі та бажання збагатитися були головними завданнями його життя.

Отже, Григорій Квітка-Основ'яненко зумів майстерно змалювати характери та психологізм кожного персонажу так, щоб увиразнити основну сюжетну лінію, а у п'єсі збагатив систему персонажів, щоб глибше розкрити мотиви твору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Задорожна Л. Естетика вчинку героїв Г. Квітки-Основ'яненка / Людмила Задорожна // Літературознавчі студії : зб. наук. пр. – 2007. – Вип. 19, ч. 1. – С.118–125.
2. Квітка-Основ'яненко Г.Ф. Твори : в 7 т. / Г.Ф. Квітка-Основ'яненко ; [упор., авт. передм. та прим. О.І. Гончара та С.Д. Зубкова]. – К. : Наукова думка, 1979. – Т. 2 : Драматичні твори. – 492 с.
3. Квітка-Основ'яненко Г.Ф. Твори : в 7 т. / Г.Ф. Квітка-Основ'яненко ; [упор., авт. передм. та прим. О.І. Гончара та С.Д. Зубкова]. – К. : Наукова думка, 1979. – Т. 3 : Прозові твори. – 493 с.

Пузанова Ганна,
студентка 4 курсу
Факультет філології та соціальних комунікацій
Наук. керівник: **Новик О. П.,**
доктор філологічних наук, професор (БДПУ)

СЮЖЕТНО-МОТИВНА ОСНОВА ПОЕМИ Й ПОВІСТІ «НАЙМИЧКА» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ШКІЛЬНОМУ ВИВЧЕННІ

Вивчення творчості Тараса Шевченка займає перше місце серед усіх українських літературних досліджень, проте ще багато творів, літературних аспектів, елементів цілком ще не вивчено, особливо це стосується його поем, повістей і щоденника. Оскільки наша робота містить у собі методику роботи в середній школі, то ми обрали поему «Наймичка» і її однойменну повість.

Наша робота присвячена дослідженню сюжетно-мотивної основи поеми й повісті «Наймичка» та методики вивчення поеми в школі на